

KVALITETSDEKLARATION

Statistik om familjerådgivning 2023

Ämnesområde

Socialtjänst

Statistikområde

Familjerådgivning

Produktkod

SO0206

Referenstid

Referenstiden är år 2023

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	3
1.2.2 Variabler	3
1.2.3 Statistiska mått	4
1.2.4 Redovisningsgrupper	4
1.2.5 Referenstider	4
2 Tillförlitlighet	4
2.1 Tillförlitlighet totalt	4
2.2 Osäkerhetskällor	5
2.2.1 Urval	5
2.2.2 Ramtäckning	5
2.2.3 Mätning	6
2.2.4 Bortfall	7
2.2.5 Bearbetning	7
2.2.6 Modellantaganden	7
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	7
3 Aktualitet och punktlighet	8
3.1 Framställningstid	8
3.2 Frekvens	8
3.3 Punktlighet	8
4 Tillgänglighet och tydlighet	8
4.1 Tillgång till statistiken	8
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	8
4.3 Presentation	8
4.4 Dokumentation	8
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	8
5.1 Jämförbarhet över tid	8
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	9
5.3 Sam användbarhet i övrigt	9
5.4 Numerisk överensstämmelse	9
Allmänna uppgifter	9
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	9
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	10
C Bevarande och gallring	10
D Uppgiftsskyldighet	10
E EU-reglering och internationell rapportering	10
F Historik	10
G Kontaktuppgifter	10

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Det huvudsakliga syftet med statistiken är att belysa omfattningen av den kommunala familjerådgivningen och följa hur området utvecklas över tid. Statistiken utgör också underlag för planering, uppföljning och utredning på både nationell, regional och kommunal nivå.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Huvudsakliga användare av statistiken inom familjerådgivning är kommuner. Statistiken används för att utvärdera, följa upp och planera verksamheten. På nationell nivå kan statistiken användas för utredningsverksamhet för att exempelvis studera utvecklingen kommunal familjerådgivning.

Vidare kan statistiken vara intressant för allmänheten, massmedia, forskare, studenter etc. Informationsbehoven kan variera mellan dessa användare.

1.2 Statistikens innehåll

Statistiken avser mängduppgifter om ärenden inom den kommunala familjerådgivningen. Statistiken samlas in från kommunerna och avser uppgifter för det föregående året.

1.2.1 Objekt och population

Målpopulationen utgörs av Sveriges 290 kommuner och är en totalundersökning. Undersökningens rampopulation består av de verksamheter som utför den kommunala familjerådgivningen. Målobjekten är ärenden inom den kommunala familjerådgivningen. Ett ärende kan påbörjas, vara pågående eller avslutats under referensåret. Observationsobjekten är densamma som målobjekten.

När det gäller den kommunala familjerådgivningen kan den vara organiserad på olika sätt. En kommun kan tillhandahålla familjerådgivning i egen regi, genom någon form av kommunal eller regional samverkan, genom avtal med en eller flera andra kommuner som driver familjerådgivning i egen regi, eller genom att upphandla en eller flera privata aktörer. En kommun kan också välja att organisera familjerådgivningen genom flera av de nämnda alternativen. Rampopulationen utgörs således av alla verksamheter som tillhandahåller kommunal familjerådgivning för landets 290 kommuner.

1.2.2 Variabler

Nedan anges undersökningens huvudsakliga målvariabler:

- Totalt antal ärenden under året.
- Totalt antal samtal under året.
- Totalt antal personer, 18 år eller äldre, under året.
- Totalt antal personer som besökte familjerådgivningen under året fördelade efter ålder.

- Antal ärenden som påbörjades under året fördelade efter relationens art.
- Antal parrelationsärenden som påbörjades under året fördelade efter relationens längd.
- Antal personer som sökt rådgivning i ärenden som påbörjades under året fördelade efter ålder.
- Antal ärenden som påbörjades under året fördelade efter antal barn under 18 år.
- Antal hemmavarande barn i ärenden som påbörjades under året fördelade efter ålder.
- Antal umgängesbarn och växelvis boende barn i ärenden som påbörjades under året fördelade efter ålder.
- Antal barn berörda av ärenden som påbörjades under året.
- Totalt antal ärenden som avslutades under året.
- Antal ärenden som avslutades under året fördelade efter en bedömning av var tyngdpunkten i behandlingens innehåll legat.
- Antal ärenden som avslutades under året fördelade efter behandlingens omfattning.

MFoF:s bedömer att målvariablerna överlag stämmer överens med observations- och intressevariablerna. Det finns behov av att se över definitioner och begrepp och att undersöka hur statistiken ännu bättre kan motsvara olika användares intressen. Exempelvis hur området kan följas med hänseende till familjerådgivningens tillgänglighet och i vilken omfattning som statistiken kan vara könsuppdelad. En översyn av statistikens innehåll pågår för närvarande av MFoF, vilket på sikt kan leda till förändringar i undersökningens målvariabler.

1.2.3 Statistiska mått

Samtliga uppgifter redovisas i antal. Uppgiften avseende antal personer redovisas även per 1 000 i befolkningen 18–69 år.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Samtliga uppgifter redovisas per riket, varav merparten även redovisas per län och per kommun.

1.2.5 Referenstider

Referenstiden för statistiken är år 2023.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistik inom kommunal familjerådgivning har ingått i Sveriges officiella statistik sedan 2003. Svarsfrekvensen har genomgående varit hög bland kommunerna och uppgifterna som efterfrågats har i stort sett varit densamma.

En viss osäkerhet om kvaliteten i de insamlade uppgifterna finns, bland annat beroende på skillnader i organisation och rutiner hos kommunerna.

Kommunernas redovisning är ibland en sammanställning av uppgifter från flera uppgiftslämnare, vilket bland annat kan innebära att definitioner som används tolkas på olika sätt och att uppgifter registreras olika.

Statistikens tillförlitlighet kan också påverkas av hur kommuner organiserar den kommunala familjerådgivningen och koordinerar ansvaret kring att lämna in kommunens statistik. Relaterat till detta finns viss risk för undertäckning av rampopulationen.

Vad gäller brister och fel i inrapporteringen är sådana generellt svåra att upptäcka eftersom uppgifterna samlas in på aggregerad nivå. Trots de osäkerhetsmoment som redovisas bedöms tillförlitligheten överlag vara god för den statistik som redovisas.

2.2 Osäkerhetskällor

När det gäller kommunal familjerådgivning finns varierande organisation och rutiner bland kommunerna, vilket kan innebära vissa osäkerhetskällor. En kommun kan exempelvis upphandla flera privata utförare som tillhandahåller familjerådgivning åt kommunen. I vissa fall har kommuner inhämtat och sammanställt uppgifter från deras olika utförare och i andra fall har uppgifter lämnats direkt av utförarna. Detta kan ge utrymme för skilda tolkningar av undersökningsvariablerna.

Sammantaget bedöms de främsta osäkerhetskällorna vara mätfel gällande registrering och rapportering av uppgifter, samt ramtäckning utifrån risken för undertäckning av rampopulationen.

2.2.1 Urval

Denna källa bidrar inte till osäkerhet i statistiken. Undersökningen är en totalundersökning bland landets kommuner och inget urval förekommer således.

2.2.2 Ramtäckning

Målpopulationen utgörs av Sveriges kommuner. Rampopulationen består av de verksamheter som utför den kommunala familjerådgivningen. Den kommunala familjerådgivningen kan vara organiserad på olika sätt. En kommun kan tillhandahålla familjerådgivning i egen regi, genom någon form av kommunal eller regional samverkan, eller genom avtal med en eller flera andra kommuner som driver familjerådgivning i egen regi. En kommun kan även välja att upphandla en eller flera privata aktörer för att tillhandahålla familjerådgivning. En privat utförare kan också anlitas av flera kommuner. Eftersom kommuner kan upphandla sådan verksamhet kan även privata familjerådgivningar ingå i målpopulationen.

Inför att datainsamlingen startar genomförs en så kallad kontaktuppdatering där aktuella uppgifter om uppgiftslämnarna samlas in för att minska riskerna för under- och övertäckning. I samband med insamlingen för 2023 års statistik skickades information till samtliga kommuner där de ombads att genom en utsedd kontaktperson vid kommunen lämna in kommunens statistik, oavsett hur de valt att organisera familjerådgivningen. Om kommunen anlitat en eller flera utförare av den kommunala familjerådgivningen önskades att kommunen skulle samla in uppgifter från respektive utförare, sammanställa och därefter lämna in kommunens uppgifter. Samma information skickades även inför insamlingen för 2022 års statistik. Trots detta var det kommuner

som återkopplade att de fortsatt ville att inlämningen skulle ske via deras utförare, utan kommunen som mellanhand. Detta är inte önskvärt av flera skäl. Bland annat för att det är svårt att bedöma om utskick kring insamlingen blir heltäckande från år till år eftersom utförare kan ändras över tid. Då det inte finns ett komplett register för de privata aktörerna, finns det risk för undertäckning.

Därtill råder inte någon uppgiftsskyldighet vilket kan medföra att en kommuns statistik inte blir heltäckande om inte alla utförare lämnar in uppgifter. Detta är ytterligare en osäkerhetskälla i statistikens kvalitet.

2.2.3 Mätning

Insamling av uppgifter sker via ett frågeformulär (webbenkät) som finns tillgängligt via Statistikmyndigheten (SCB). Ett missiv med information om insamlingen, och länk till uppgiftslämnarsidan, skickas via e-post till respektive kommuns kontaktperson. Relaterat till webbenkäten kan mätfel uppkomma om uppgiftslämnaren exempelvis anger felaktiga siffror eller inte förstår frågan. För att minska den typen av mätfel finns en hel del instruktioner och förklaringar i enkäten. Frågorna har också testats av Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) och SCB innan datainsamlingen startade.

Vissa av frågorna i enkäten har en inlagd kontroll som innebär att den totala summan för en fråga måste vara samma som summan för en annan fråga. Detta gäller exempelvis frågan om *Antal ärenden som påbörjades under året fördelade efter relationens art vid första besöket* och frågan om *Antal ärenden som påbörjades under året fördelat efter antal barn under 18 år som finns i relationen*. Denna typ av kontroll kan medföra vissa svårigheter vid inlämningen om deluppgifter som efterfrågas inte registrerats för alla ärenden.

Inom familjerådgivning föreligger inte någon dokumentationsskyldighet, det vill säga att det inte är reglerat i lag att handläggning av ärenden inom familjerådgivare ska dokumenteras. Utifrån detta, samt att det råder absolut sekretess inom området, förs inga journaler i enskilda ärenden. Behoven av att registrera uppgifter utöver den officiella statistiken är små och generellt används inte några verksamhetssystem inom familjerådgivning. För att möjliggöra inlämning av statistik inom familjerådgivning behöver familjerådgivare kontinuerligt registrera uppgifter under året. Hur detta hanteras varierar bland kommuner och familjerådgivningar. MFoF har inte någon fullständig överblick men känner till att vissa registrerar och sammanställer uppgifter manuellt och att andra använder program som stöd för registrering och sammanställning av uppgifter inför inlämningen. Mätfel som kan uppkomma till följd av detta är exempelvis brister i den manuella registreringen och sammanställningen. Även i de fall som olika program eller system används kan mätfel förekomma. Exempelvis om en uppgift inte registreras korrekt eller inte registreras alls. Sådana mätfel kan bero på den mänskliga faktorn eller att systemet inte helt matchar de uppgifter som efterfrågas. Därtill kan det finnas vissa olikheter vad gäller tolkning av de uppgifter som efterfrågas.

Generellt är det svårt att bedöma förekomsten av mätfel i de statistikuppgifter som lämnats. En osäkerhet finns, bland annat utifrån de faktorer som nämnts ovan och skillnader i organisation och rutiner hos kommunerna.

2.2.4 Bortfall

Bortfallet består dels av objektsbortfall, som innebär att frågeblanketten inte är besvarad alls, och dels av partiellt bortfall som innebär att vissa frågor eller delar av en fråga i blanketten inte är besvarade.

Bortfallet i en enskild fråga kan antingen gälla hela frågan eller delar av frågan. De flesta frågorna är sådana att både en totaluppgift och deluppgifter som summerar till totaluppgiften ska anges. Det kan exempelvis gälla det totala antalet personer över 18 år som besökt familjerådgivningen som ska fördelas på åldersklasser. Bortfallet kan i dessa fall vara av två typer:

- Totaluppgift finns men deluppgift har bortfall.
- Totaluppgift har bortfall.

Objektsbortfallet uppgår till 8,6 procent, vilket innebär att 25 kommuner inte besvarat enkäten alls. Det partiella bortfallet varierar mellan 1,5 till 6 procent för de flesta av frågorna. Kommuner med bortfall är nämnda i de tabeller som berörs.

En uppgift som saknar värde (bortfall) bortfallskompletteras, det vill säga uppgiften ersätts med ett skattat variabelvärde. De bortfallskompletterade värdena redovisas inte för respektive kommun, däremot ingår de i beräkningen av variabelvärdena för redovisningsgrupperna riket och län.

Bortfallskorrigeringen utförs av SCB och beskrivs mer detaljerat i den tekniska rapporten som finns tillgänglig på www.mfof.se/statistik_familjeratt

2.2.5 Bearbetning

Vid den manuella och maskinella bearbetningen av data kan osäkerhet uppstå. Exempel på bearbetningsbrister är registreringsfel och kodningsfel. Datamaterialet har granskats med avseende på rimlighet och konsistens för att upptäcka eventuella fel. För detta har förbestämda granskningskontroller använts. Återkontakter har gjorts med uppgiftslämnarna för att reda ut orimliga värden.

Trots de åtgärder som vidtagits är det dock möjligt att vissa typer av fel inte upptäckts och omfattningen av dessa är därför inte känd. Förekomsten av felaktigheter på grund av bearbetningsprocessen bedöms dock vara små.

2.2.6 Modellantaganden

Inga andra modellantaganden har gjorts än de som redovisats ovan. Denna källa bidrar således inte till osäkerhet i statistiken.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Endast slutlig statistik redovisas.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Statistiken publicerades 6 månader efter mätperioden.

3.2 Frekvens

Statistiken publiceras vid ett tillfälle under år 2024 och avser statistik för det föregående året. Insamlingen av uppgifter avseende år 2023 har skett under 2024.

3.3 Punktlighet

Statistiken publiceras enligt publiceringsplanen.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken publiceras på MFoF:s webbplats, www.mfof.se/statistik_familjeradgivning.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Möjligheterna att få fram ytterligare statistik ur den aggregerade insamlingen, än det som redan publicerats, är små.

4.3 Presentation

De insamlade uppgifterna sammanställs i Excel och finns även tillgängliga i Open document format (ODS för kalkylblad). Utöver resultat ingår även definitioner, metodbeskrivning och diagram.

Tillsammans med datafiler tillgängliggörs den enkät som användes vid insamlingen, en kvalitetsdeklaration och teknisk rapport, samt ett faktablad som beskriver några av resultaten. Faktabladet redovisas i en svensk och en engelsk version.

4.4 Dokumentation

Denna produktbeskrivning utgör del av dokumentationen av statistiken. För ytterligare information eller frågor om statistiken kan kontakt tas med MFoF:s kontaktperson för den officiella statistiken.

5 Jämförbarhet och sam användbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Statistik inom familjerådgivning har ingått i Sveriges officiella statistik sedan 2003. Mellan 2003 – 2016 ansvarade Socialstyrelsen för statistiken och från och med 2017 har MFoF publicerat statistik inom området.

Statistiken har till stor del varit oförändrad innehållsmässigt. Jämförelser mellan åren bör dock göras med hänsyn till förändringar i definitioner och beräkningssätt. Följande förändringar som påverkar jämförbarheten har gjorts:

- År 2003 definierades den yngsta åldersgruppen som besöker den kommunala familjerådgivningen som "under 20 år" medan den sedan år 2004 har definierats som 18–19 år.
- År 2003 användes åldersgruppen 20–59 år för jämförelser mellan länen i avsnittet Regionala skillnader. Från och med 2004 används åldersgruppen 18–69 år.
- Gällande statistik om antal personer 18 år och äldre som besökt familjerådgivningen för samtal under året samt andel i befolkningen: Mellan år 2003–2009 användes folkmängd i åldersgruppen 20–69 år för att beräkna andel personer i befolkningen som besökt familjerådgivningen. Från och med 2010 års statistik har folkmängd i åldersgruppen 18–69 år använts för beräkningen.
- År 2020 förtydligades i enkäten att *samtal* avser både personliga besök på familjerådgivningen och digitala möten för rådgivning/ behandlingssamtal. Detta förtydligande gjordes i och med verksamheternas anpassning till följd av covid-19.
- Från och med publicering av 2022 års statistik sammanställs en tabell med uppgift om *Antal barn 0–17 år berörda av ärenden som påbörjades under året*, redovisad per kommun. Uppgifterna är en summering av antal hemmavarande barn 0–17 år och antal umgängesbarn och växelvis boende barn 0–17 år.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Statistiken möjliggör regionala jämförelser (riket, län och kommun) samt i viss mån jämförelser mellan olika åldersgrupper.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Då statistiken enbart innehåller mängdstatistik går det inte att göra samkörningar med andra register.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Den numeriska överensstämmelsen inom statistiken är god.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Kvalitetsdeklarationen avser officiell statistik.

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter om kvalitet för den officiella statistiken (SCB-FS 2016:17).

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Värden som understiger 6 sekretessmarkeras i tabellerna.

C Bevarande och gallring

Gallringsföreskrifter finns i RA-MS 2018:11 (Riksarkivets myndighetsspecifika föreskrift). Det publicerade materialet gallras inte.

D Uppgiftsskyldighet

Det är frivilligt att lämna dessa uppgifter då ingen uppgiftsskyldighet föreligger.

E EU-reglering och internationell rapportering

Statistiken är inte EU-reglerad.

F Historik

Från och med 2017 publicerar Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd statistik om familjerådgivning. Från 2003 till och med 2016 publicerade Socialstyrelsen statistik om familjerådgivning.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd
Kontaktinformation	Malin Lundgren
E-post	Malin.lundgren@mfof.se
Telefon	010-190 11 00